

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Varaga seoses võib surma puhuks korraldusi teha kahes vormis: i) testamendi vormis; ii) lepingu vormis.

i. Testament

Testament on isiklik dokument, mida ei saa koostada esindaja.

Ühised testamendid, s.t testamendid, mille on sama dokumendina koostanud kaks või enam isikut kas kolmanda isiku kasuks või vastastikku, ei ole lubatud.

Testament on ühe isiku tahteavaldus, mis ei pea olema adresseeritud konkreetsele isikule ega talle teatavaks tehtud. Testamendi võib vabalt tühistada ja varad lähevad pärijatele või annakusaajatele üle alles pärast testatori surma.

Olemas on tavapärased ja erakorralised testamendid.

Tavapärased testamendid on järgmised: avalikud testamendid ja salajased testamendid.

Avaliku testamendi koostab notar oma registris.

Salajase testamendi koostab ja allkirjastab testator või muu isik testatori taotluse alusel, kuid selle peab kinnitama notar. Seda võib hoida testator või kolmas isik või selle võib anda notari hoiule. Isik, kelle valduses on salajane testament, peab selle esitama kolme päeva jooksul alates kuupäevast, mil ta sai teada testatori surmast. Vastasel korral vastutab ta mis tahes põhjustatud kahju eest ning juhul, kui ta on pärija, võidakse ta pärimisõigusest ilma jätta pärimiskõlbmatuse tõttu.

Õigusaktides on sätestatud järgmised erakorralise testamendi liigid: sõjaväelised testamendid, laeva pardal koostatud testamendid, lennuki pardal koostatud testamendid, katastroofilukorras koostatud testamendid. Sellise erakorralise testamendi võib koostada üksnes teatavate seaduses sätestatud erakorraliste asjaolude korral. Sellised testamendid muutuvad kehtetuks kaks kuud pärast selle olukorra lõppemist, mis ei võimaldanud testatoril teha tavapärasel vormis testamenti.

Portugali õigusaktidega on samuti ette nähtud spetsiaalne testament, mille Portugali kodanik saab teha välisriigi välisriigi õiguse alusel. See testament on Portugalis kehtiv juhul, kui see on koostatud või kinnitatud ametlikult.

ii. Leping

Portugali õigussüsteemi kohaselt on erandlikel juhtudel lubatud pärimine lepingu alusel. Selleks võidakse vormistada pärimisleping või abielueelne kinkeleping, mis jõustub pärandaja või kinkija surma korral. Selleks et sellised surma puhuks tehtud pärimislepingud või abielueelsed kinkelepingud oleksid kehtivad, peavad need sisalduma abieluvaralepingus.

Üldjuhul on lepingujärgne pärimine siiski keelatud. Sellest tulenevalt on pärimislepingud põhimõtteliselt keelatud ja kui sellised lepingud on sõlmitud, siis on need kehtetud. Samuti on keelatud surma puhuks tehtud abielueelsed kinkelepingud. Kui need siiski sõlmitakse, ei ole need kehtetud, vaid muutuvad seaduse alusel testamendijärgseteks korraldusteks, mis on vabalt tühistatavad.

On kahte liiki pärimislepinguid, mis on seaduse kohaselt erandjuhul lubatud: a) leping, millega üks abikaasadest või kolmas isik nimetab teise abikaasa pärijaks või annakusaajaks; b) leping, millega üks abikaasadest nimetab kolmanda isiku pärijaks või annakusaajaks. Pärija ja annakusaaja erinevust on selgitatud allpool küsimusele nr 7 (Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?) antud vastuses.

Kehtivad pärimislepingud jõustuvad alles pärast testatori surma. Punktis a osutatud lepingut ei saa pärast selle sõlmimist siiski ühepoolselt tühistada ning testator ei saa oma eluajal soodustatud isikut põhjendamatute korraldustega kahjustada. Punktis b osutatud pärimisleping on vabalt tühistatav, kui kolmas isik ei olnud abieluvaralepingus tähistatud kui vastuvõttev isik.

Peale neid kahte liiki pärimislepinguid on seaduse kohaselt kehtivad ka surma puhuks tehtud abielueelsed kinkelepingud. Need on lepingud, millega üks abikaasadest või kolmas isik teeb kinke teisele abikaasale enne abielu sõlmimist. Surma puhuks tehtud abielueelsete kinkelepingute suhtes kohaldatakse samu põhimõtteid nagu pärimislepingute suhtes ning need peavad sisalduma abieluvaralepingus.

NB!

Portugali õiguse kohaselt on võimalik kahesugune pärimine. Pärimine tahteavalduse – testamendi või lepingu – alusel (*sucessão voluntária*), mida kirjeldatakse käesolevas vastuses. Seadusjärgne pärimine (*sucessão legal*) – pärimine õiguse alusel (*sucessão legítima*) või sundosa pärimine (*sucessão legítima*) –, mida kirjeldatakse küsimuste nr 3 (Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa?) ja 4 (Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?) antud vastustes.

Tahteavalduse alusel pärimise aluseks on testatori tahteavaldus, s.t testament või leping.

Seadusjärgne pärimine toimub seaduse alusel. Sundosa pärimisega on tegemist juhul, kui pärimisõigus on seadusega ette nähtud ja ei sõltu testatori tahtest. Õiguse alusel pärimisega on tegemist juhul, kui pärimisõigus on seadusega ette nähtud, kuid testator saab seda oma tahtega muuta.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Põhimõtteliselt ei pea surma puhuks tehtud korraldusi registreerima.

On siiski erandid, mis on sätestatud erinevates sätetes. Varaga seoses surma puhuks tehtud korraldused tuleb registreerida näiteks järgmistel juhtudel: i) kui testamendiga on tehtud eeliskorraldused, millele on antud reaalne jõud; ii) kui nähakse ette eesõigus või kui seda muudetakse; iii) kui nähakse ette kohustus arvestada pärandvara hulka tehtud kingitused (pärandi laiendamine); iv) seoses abieluvaralepingutega.

Punktides i, ii ja iii märgitud juhtudel peavad õigussuhte poolteks olevad hagejad või kostjad, isikud, kellel on huvi registreerimise vastu, või isikud, kes on kohustatud algatama registreerimise vastavalt õigusnormidele (ametliku registreerimise algatavad teatavatel juhtudel kohtud või seda teeb prokuratuur või registripidaja ise), esitama andmed kinnistusregistritele (*Conservatórias do Registo Predial*). Registrikandesse lisatakse vara kirjeldus, faktid ja nende kohta esitatud märkused ning tehakse märke teatavate asjaolude kohta.

Punktis iv märgitud juhul lisatakse registreerimise eesmärgil perekonnaseisuregistrisse (*Conservatórias do Registo Civil*) kanne või mäрге poolte avalduse alusel. Sellisel juhul võivad registreerimisel osaleda ka isikud, kellega fakt on vahetult seotud või kelle nõusolekut on vaja selleks, et registreerimisel oleks täielik õigusjõud.

NBI

Eesõigus hõlmab üleelanud abikaasa õigust saada lahkunu pärandvara arvelt elatist.

Pärandi laiendamine hõlmab pärida soovivate alanejate sugulaste kohustust tagastada pärandvara hulka vara või väärtesemed, mis nende üleneja sugulane neile kinkis.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Jah, Portugali õigusaktide kohaselt kujutab pärandi sundosa endast testeerimisvabadusele seatud piirangut. Sundosa on see osa testatori varast, mida ta ei saa testamendiga vabalt käsutada, sest see on seaduse alusel ette nähtud isikutele, kellel on õigus pärandi sundosale. Seda nimetatakse sundosa pärimiseks. See on üks seadusjärgse pärimise vorm ja selle õiguse kasutamine ei sõltu testatori tahtest.

Pärandi sundosale on õigus abikaasal, alanejatel sugulastel ja ülenejatel sugulastel. Abikaasa ja alanejad sugulased pärivad esimeses järjekorras. Alanejate sugulaste puudumise korral pärivad abikaasa ja ülenejad sugulased.

Selle osa suhtes, mille kohta testator ei saa surma puhuks korraldusi teha, s.t sundosa suhtes, kohaldatakse järgmisi norme:

abikaasa ja laste sundosa moodustab kaks kolmandikku pärandvarast;

kui testatoril ei ole alanejaid ega ülenejaid sugulasi, moodustab abikaasa sundosa poole pärandvarast;

kui testatoril ei ole abikaasat, kuid on lapsed, moodustab sundosa poole pärandvarast ühe lapse puhul ning kaks kolmandikku pärandvarast kahe või enama lapse puhul;

teise astme ja järgmiste astmete alanejate sugulaste sundosa on see osa, mille oleks saanud nende üleneja sugulane;

kui alanejaid sugulasi ei ole, moodustab abikaasa ja ülenejate sugulaste sundosa kaks kolmandikku pärandvarast;

kui alanejaid sugulasi või üleelanud abikaasat ei ole, moodustab vanemate sundosa poole pärandvarast; kui pärijateks on teise ja järgmise astme ülenejad sugulased, moodustab nende sundosa ühe kolmandiku pärandvarast.

NBI

Abikaasa ei ole pärija, kui testatori surma ajal olid abikaasad lahutatud või olid alustanud lahuselu lõpliku kohtuotsuse alusel või veel lõplikuks muutumata kohtuotsuse alusel. Kui testatori surma ajal on abielu lahutamist või lahuselu käsitlev menetlus pooleli, võivad tema pärijad jätkata sellist menetlust varaga seotud eesmärkidel. Kui sellisel juhul tehakse hiljem otsus, millega abielu lahutatakse või võimaldatakse lahuselu, ei ole abikaasa pärija.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Kui lahkunu ei teinud kogu oma vara või selle osa kohta surma puhuks kehtivaid ja konkreetseid korraldusi, pärivad õigusjärgsed pärijad. Seda nimetatakse pärimiseks õiguse alusel. See on üks seadusjärgse pärimise vorm ja testator saab seda oma tahtega muuta.

Õiguse alusel pärivad abikaasa, sugulased ja riik järgmises järjekorras: a) abikaasa ja alanejad sugulased; b) abikaasa ja ülenejad sugulased; c) vennad-õed ja nende alanejad sugulased; d) teised kuni neljanda astme (kaasa arvatud) küljoones sugulased; e) riik.

5 Milline ametiasutus on pädev:

Pädevus pärimisasjades sõltub sellest, kas pärimine vaidlustatakse (pärandi vastuvõtmine inventuuri alusel) või mitte (tingimusteta vastuvõtmine).

Vaidlustatud pärimisasju on pädevad menetlema notarid ja kohtud. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1083 lõikega 1 ette nähtud juhtudel (pärijad, kelle asukoht ei ole teada; teovõimetud pärijad, inventuuri tegemist nõuab prokuratuur) tuleb inventuuri teha kohtus. Muudel juhtudel võivad asjaomased isikud lasta inventuuri teha kas notaribürool (*Cartório Notarial*) või kohtul.

Vaidlustamata pärimisasju on pädevad menetlema ka notarid ja registripidajad (*Conservatórias dos Registos*). Sellisel juhul võivad nad kinnitada isiku pärimisõigust ja jagada vastavat vara.

Eradokumendi tõestamisega võivad advokaadid ja õigusnõustajad jagada vaidlustamata pärandvara, kuid neil puudub pärijate pärimisõiguse kinnitamise pädevus.

5.1 pärimisasjades?

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1083 alusel võivad vaidlustatud pärimise korral inventuuri teha nii kohtud kui ka notaribürood.

Pärandi tingimusteta vastuvõtmise korral ei ole inventuuriga pärimismenetlust vaja läbi viia. Sellisel juhul likvideerivad pärijad ja annakusaajad pärandvara ning jagavad selle vastastikusel kokkuleppel ning puudub kohustus algatada notariaalne või kohtumenetlus.

Kui pärandvara läheb pärijate puudumise tõttu riigile, viiakse läbi erimenetlus pärandi riigi kasuks likvideerimiseks (tsiviilseadustiku artiklid 2152–2155).

Kui pärandit ei vaidlustata, on pädevad notarid, perekonnaseisuregistrid ja kinnistusregistrid territoriaalsest pädevusest olenemata. Sellest tulenevalt võivad huvitatud isikud teha toiminguid enda valitud asutustes ilma territoriaalsete piiranguteta.

Vaidlustamata pärimisasjades võivad pärandvara jagada nii riigis tegutsevad advokaadid kui ka õigusnõustajad, tingimusel et nad on selleks eelnevatelt saanud (nt registripidajalt või notarilt) vastavad volitused.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Ametiasutuste pädevus võtta vastu vastuvõtmise või loobumise avaldusi ei sõltu sellest, kas tegemist on annaku või pärandiga või seadusjärgse või tahteavalduse alusel pärimisega. Sellepärast saab neile kolmele küsimusele anda ühesuguse vastuse.

Kui pärand võetakse vastu inventuuri alusel, esitatakse pärandi vastuvõtmise avaldus pärimismenetluse raames. Sellisel juhul on pärandi vastuvõtmise avaldust pädev vastu võtma kohus või notar.

Pärandi vastuvõtmine inventuuri alusel tagatakse inventuuri taotlemisega või sellesse sekkumisega.

Pärandi saab vastu võtta ka tingimusteta ning sellisel juhul toimub pärandi vastuvõtmine ja jagamine, ilma et oleks vaja läbi viia inventuuriga pärimismenetlust.

Pärandi vastuvõtmisega seotud eeskirju kohaldatakse ka annaku vastuvõtmise suhtes. Pärandi ja annaku vahelist erinevust on kirjeldatud järgmisele küsimusele antud vastuses.

Kui algatatakse pärandi inventuuriga menetlus, tuleb teha või toimikule lisada pärandist loobumise avaldus. Sellisel juhul on pärandist loobumise avaldust pädev vastu võtma kohus või notar.

Pärandist loobumise avaldus tuleb esitada ühes järgmises vormis: avalik dokument või tõestatud eradokument, kui eksisteerivad varad, mille käsutamine peab seaduse kohaselt toimuma selliste dokumentide alusel; muudel juhtudel eradokument.

Pärandi või annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldus on ühepoolne õigustoiming, mille aktsepteerimisest ei saa keelduda, s.t et nii vastuvõtmiseks kui ka keeldumiseks esitab pärija avalduse, mis ei pea olema kellelegi adresseeritud ja millest ei pea ühtegi konkreetset isikut teavitama.

Pärijate ajutise puudumise korral võivad huvitatud isikud või võib prokuratuur pöörduda kohtu poole, et kohus paluks pärijal esitada pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avalduse (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 1039–1041). Sellisel juhul võtab pärandi vastuvõtmise avalduse vastu kohus. Pärandit käsitatakse pärijateta pärandina seni, kuni seda ei ole veel vastu võetud või kuni seda ei ole tunnistanud riigile minevaks pärijate puudumise tõttu.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Menetlust sõltub sellest, kas tegemist on vaidlustatud või vaidlustamata pärimisega.

VAIDLUSTATUD PÄRIMINE

Inventuuri pärimismenetluse eesmärk on järgmine: pärandi jagamine eesmärgiga lõpetada kaasomand; pärandvara nimekirja koostamine, kui pärandi jagamine ei ole vajalik; vajaduse korral pärandvara likvideerimine (tsiviilkohtumenetluse artikkel 1082).

Kui inventuuri teeb kohus, siis teeb ta seda tsiviilkohtumenetluse seadustiku V raamatu XVI jaotisega (artiklid 1082–1129) ette nähtud kohtuliku inventuuri vormis. Portugali kohtute territoriaalne pädevus riigi sees määratakse kindlaks tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 72A sätestatud ühendavate geurite alusel.

Kohtuliku inventuuri peamised etapid on järgmised: i) esmane taotlus; ii) vastuväide ja kohustuste kontrollimine; iii) huvitatud isikute eelnev ärakuulamine; iv) huvitatud isikute kindlakstegemine ja kokkukutsumine; v) vabalt käsutatavat osa ületavate kingituste või annakute vähendamine; vi) jagamist käsitlev aruanne ja jagamist kinnitav otsus. Pärast otsust võib kõrvalejäänud pärija taotleda jagamise tühistamist või parandamist või täiendavat jagamist või osa eraldamist.

Kui inventuuri teeb notaribüroo, siis toimub see notariaalse inventuuri vormis, mis on ette nähtud 13. septembri 2019. aasta seaduse nr 117/2019 lisas, milles viidatakse vajalike muudatustega tsiviilkohtumenetluse seadustiku V raamatu XVI jaotisele.

Seaduse nr 117/2019 lisa artiklitega 1–5 on ette nähtud järgmine: Portugali Notarite Ühendus avaldab loetelu notaritest, kel on õigus inventuuri teha ((www.notarios.pt); notariaalse inventuuri tegemisel on notari ülesanne teha vajalikud toimingud, kuid kinnitava otsuse teeb alati kohus, kellele asi sel eesmärgil suunatakse, ilma et see piiraks muid küsimusi, mida notar võib kohtunikule lahendi saamiseks esitada; kohtu ülesanne on lahendada kaebusi, mis esitatakse notariaalse inventuuri menetluse käigus. pooled võivad inventuuri tegemiseks ise notaribüroo valida, eeldusel et olemas on asjakohane seos asjaomase pärimismenetlusega (nt pärandi avamise koht, vara asukoht, enamiku asjaga otse seotud huvitatud isikute elukoht).

VAIDLUSTAMATA PÄRIMINE

Huvitatud isik võib asja lahendada notari või registripidaja juures, kasutades kõigi pärimisega seotud küsimustega tegelemiseks – alates pärija staatuse kinnitamisest kuni jagamise teel saadud vara lõpliku registreerimiseni – registripidaja ühe akna süsteemi.

Alternatiivina võivad huvitatud isikud pärast seda, kui nende pärimisõigus on notaribüroos või registris kindlaks tehtud, jagada pärandvara advokaadi või õigusnõustaja poolt tõestatud eradokumendi alusel.

7 Kuidas ja millal saab isikut pärija või annakusaaja?

Pärijad pärivad lahkunu kogu vara või osa sellest, s.t päritav vara ei ole konkreetselt kindlaks määratud.

Annakusaajad seevastu pärivad konkreetse vara või konkreetsed väärtesemed.

Seadusjärgse pärimise korral tuleneb pärimisõigus seadusest. Tahteavalduse alusel pärimise korral tuleneb pärimisõigus pärandaja tahteavaldusest.

Mõlema eespool nimetatud pärimisliigi puhul, s.t seadusjärgse või tahteavalduse alusel pärimise korral, võib isikul olla pärija või annakusaaja staatus.

8 Kas pärija pärib ka sumu võlad? Kul jah, siis millistel tingimustel?

Kui pärand võetakse vastu inventuuri alusel, vastutatakse lahkunu võlgade ja teiste pärandiga seotud kohustuste eest üksnes pärandvara nimekirjas loetletud vara ulatuses, välja arvatud juhul, kui võlausaldajad või annakusaajad tõendavad, et eksisteerivad muud varad. Kui on tehtud pärandi inventuur, siis lasub selliste muude varade olemasolu tõendamise kohustus võlausaldajatel või annakusaajatel.

Pärandi tingimusteta vastuvõtmise korral vastutatakse võlgade ja teiste pärandiga seotud kohustuste eest samuti päritud vara ulatuses, kuid sellel juhul peavad pärijad või annakusaajad tõendama, et pärandvarast ei piisa võlgade maksmiseks või annakute täitmiseks. Sellisel juhul lasub selliste muude varade puudumise tõendamise kohustus pärijatel või annakusaajatel.

Pärandvarast tuleb tasuda järgmised kohustused: pärandaja matusekulud ja seotud kulud; testamendi täitmise ja pärandvara likvideerimisega seotud kulud; pärandaja võlad; annakud.

Kui vara päritakse ühiselt, vastutatakse eespool nimetatud kohustuste eest ühiselt. Kui pärand on jagatud, vastutab iga pärija üksnes võrdeliselt oma pärandiosaga.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Järgmises vastuses käsitletakse eraldi kinnisvara registreerimiseks vajalikke dokumente ja nõutavat teavet, maksmisele kuuluvaid tasusid ning registreerimisavalduse esitamise võimalusi (isiklikult, posti teel või internetis).

Vajalikud dokumendid ja nõutav teave

Kinnisvara registreerimise avaldusele peab olema märgitud avalduse esitaja isik, asjaolude kirjeldus ja asjaomane kinnistu ning toetavate dokumentide loetelu.

Registreerimise aluseks saab võtta üksnes need asjaolud, mis on esitatud neid õiguslikult tõendavates dokumentides.

Võõrkeeles koostatud dokumente aktsepteeritakse üksnes juhul, kui need on tõlgitud vastavalt õigusnormidele, välja arvatud juhul, kui need on koostatud inglise, prantsuse või hispaania keeles ja pädev ametiisik valdab asjaomast keelt.

Kui registreerimisavalduse õigusjõudu tuleb hinnata välisriigi õiguse alusel, peab huvitatud isik tõendama avalduse sisu mis tahes asjakohaste dokumentidega.

Kui registreerimisavaldus on seotud kinnistuga, mille kohta ei ole avalduses andmeid esitatud, tuleb lisada täiendav deklaratsioon, milles esitatakse üleandjale vahetult eelnenud omanike või valdajate nimi, staatus ja aadress ning eelmine kinnistusregistri kanne, välja arvatud juhul, kui avalduse esitaja märgib deklaratsioonis, miks need andmed puuduvad.

Kui registreerimine on seotud sellise ühisomandi osaga, mille kohta ei ole avalduses andmeid esitatud, tuleb esitada ka kõigi *ühisomanike* nimed, staatus ja aadressid.

Maksmisele kuuluvad tasud

Avalduse esitamisel tuleb maksta tasu või tuleb tasu saata koos avaldusega. Tasuda tuleb prognoositavalt tasumisele kuuluv kogusumma. Kui seda tasu ei ole registreerimisavalduse esitamise ajal makstud, võidakse avaldus koheselt tagasi lükata.

Kui tasu ei ole makstud ja avaldust ei ole tagasi lükatud, teavitab registreerimisega tegelev teenistus huvitatud isikut tähtajast, mille jooksul tuleb maksmata summa tasuda, kui ei soovita registreerimisavalduse rahuldamata jätmist.

Sama menetlust järgitakse juhul, kui algselt makstud summa ei ole piisav ja täielik.

Registreerimisavalduse esitamine isiklikult, posti teel või internetis

Kinnisvara registreerimise avalduse võib esitada isiklikult, posti teel või internetis.

Isiklikult ja posti teel esitatavad registreerimisavaldused peavad olema koostatud kirjalikult kooskõlas registrite ja notarite instituudi (*Instituto dos Registos e do Notariado*) juhtorgani otsusega heaks kiidetud vormidega. Vormidele tuleb lisada registreeritavaid asjaolusid tõendavad dokumendid ja vajaduse korral eespool nimetatud deklaratsioonid.

Eelmises lõigus osutatud vorme ei pea kasutama nende kirjalike registreerimisavalduste puhul, mille esitavad menetlustes hageja või kostjana osalevad riigiasutused, kohtud, prokurörid, pankrotihaldurid või täitevametnikud olenemata sellest, kas need avaldused esitatakse isiklikult või posti teel.

Kohtute, prokuröride, täitevametnike või täitevametnike ja pankrotihaldurite ülesandeid täitvate kohtutäiturite avaldused tuleks eelistatavalt saata elektrooniliselt ning neile tuleks lisada registreerimiseks nõutavad dokumendid ja tasumisele kuuluvad summad.

Vara registreerimise avaldusi saab täita internetis aadressil <http://www.predialonline.mj.pt>. Internetis ei saa üksnes registreerida neid toiminguid, mis on seotud registripidaja tehtud otsuste põhjendamise, parandamise või vaidlustamisega.

Kinnisvara registreerimise aktide taotlemiseks internetis on vaja digisertifikaati. Selline sertifikaat on juba olemas neil isikutel, kellel on Portugali ID-kaart ja kes on aktiveerinud oma digisertifikaadi, samuti advokaatidel, notaritel ja õigusnõustajatel.

Kui äriühingute või kaubanduslike tsiviilõiguslike ühingute juhid ja direktorid esitavad internetis registreerimisavalduse, millega seoses käsitatakse nende ühingu huvitatud isikuna, siis võivad nad tõendada, et nende esitatud elektroonilised dokumendid on kooskõlas algupäraste paberdokumentidega.

NB!

Kinnisvara registreerimise avaldusi võivad esitada ainult seaduse alusel õigustatud isikud ja/või ühingud. Need isikud või ühingud on kindlaks määratud eespool küsimusele nr 2 (Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?) antud vastuse kinnistusregistrile esitatavaid andmeid käsitlevas osas.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Pärandi hooldaja määramine on kohustuslik, kui kasutatakse inventuuriga pärimismenetlust. Sellisel juhul on kohustus määrata pärandi hooldaja, kes vastutab pärandi valitsemise eest. Pärandi inventuuri taotlej isik peab täpsustama, kes on seaduse kohaselt kohustatud pärandi hooldaja ülesandeid täitma. Seda tuleb teha pärandi inventuuri taotlusvormil.

Kui pärand on ajutiselt pärijateta, ei pruugi olla ühtegi isikut, kes oleks seaduse alusel kohustatud pärandit valitsema. Sellisel juhul võib mis tahes pärimisõigusega isik astuda samme pärandi valitsemiseks isegi enne pärandi vastuvõtmist või sellest loobumist. Kui on oht, et ajutiselt pärijateta pärandvara võib kaotsi minna või selle väärtus võib väheneda, määrab kohus kuraatori (*curador*). Seda tehakse prokuratuuri või mis tahes huvitatud isiku taotlusel. Pärijateta pärandvara mõiste määratlus on juba esitatud küsimusele nr 5.4 antud vastuses.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus viia ja/või pärandit hooldada?

Pärandi hooldaja

Pärandi hooldaja vastutab põhimõtteliselt pärandi valitsemise eest kuni pärandi likvideerimise ja jagamiseni.

Seaduse alusel delegeeritakse pärandi hooldaja ülesanded järgmistele isikutele järgmises järjekorras:

- a) üleelanud abikaasale – välja arvatud lahusel korral –, kui ta on pärija või kui abikaasadel oli varaühisus;
- b) testamenditäitjale, välja arvatud juhul, kui testaator on määranud teisiti;
- c) sugulastele, kes on seadusjärgsed pärijad;
- d) testamendijärgsetele annakusaajatele.

Kui kogu pärandvara jagatakse annakusaajate vahel, siis toimib pärandi hooldajana kõige suurema osa saanud annakusaaja, asendades pärijad; kui sellist eristamist teha ei saa, toimib pärandi hooldajana kõige vanem annakusaaja.

Teatavatel konkreetsetel juhtudel võib kogu pärandvara või selle osa valitsemise usaldada testamenditäitjale või eelpärijale, nagu on selgitatud allpool.

Testamenditäitja

Testamendijärgse pärimise korral võib testaator määrata ühe isiku või mitu isikut, kes on kohustatud tagama testamendi täitmise või selle täielikult või osaliselt täitma. Seda nimetatakse testamendi täitmiseks ja sellist isikut nimetatakse testamenditäitjaks (*testamenteiro*).

Eelpärija

Eelpärija määramine on testamendijärgne korraldus, millega testaator annab konkreetsele pärijale ülesande säilitada pärand, mis läheb eelpärija surma korral teisele isikule. Selle ülesande saanud pärijat nimetatakse eelpärijaks. Asemele astuvat pärijat nimetatakse järelpärijaks. Eelpärija valitseb varasid ja saab nendest ka ise kasu.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Pärandi hooldaja volitused

Pärandi hooldaja valitseb lahkunu varasid ja – kui lahkunu oli abielus ja kehtis varaühisus – ka abikaasade ühisvara.

Pärandi hooldaja võib paluda pärijatel või kolmandatel isikutel anda üle nende valduses olev vara, mida ta peab valitsema. Ta võib algatada valdusega seotud kohtuasju pärijate või kolmandate isikute vastu ja võib sisse nõuda pärandvara hulka kuuluvad saadaolevad summad, kui nende maksimisega viivitamine seaks ohtu nende sissenõudmise või kui makseid tehakse ebakorrapäraselt.

Pärandi hooldaja peab müüma puuviljad ja muud kiiresti riknevad kaubad ning võib kasutada saadud tulu matusekulude ja seotud kulude ning valitsemiskulude katmiseks.

Pärandi hooldaja võib samuti müüa mitteriknevaid puuvilju sellises ulatuses, mida on vaja matusekulude ja seotud kulude ning halduskulude katmiseks. Muudes olukordades peavad pärimisega seotud õigusi teostama kõik pärijad ühiselt või tuleb neid õigusi teostada kõigi pärijate vastu.

Testamenditäitja volitused

Kui testamendijärgse pärimise korral on määratud testamenditäitja, on tal testaatori antud volitused.

Kui testaator ei ole testamenditäitja volitusi kindlaks määranud, vastutab testamenditäitja järgmise eest: matuse ja sellega seonduva korraldamine ning vastavate kulude kandmine; surma puhuks tehtud korralduste täitmise jälgimine ja vajaduse korral nende õiguspärasuse tõendamine kohtus; pärandi hooldaja ülesannete täitmine.

Testaator võib panna testamenditäitjale ülesande täita annakud ja muud kohustused, kui testamenditäitja toimib pärandi hooldajana ja kohustuslik inventuur ei ole vajalik. Sel eesmärgil võib testaator volitada testamenditäitjat müüma mis tahes pärandvara (vallas- või kinnisvara) või testamendiga kindlaks määratud vara.

Eelpärija volitused

Eelpärija mitte ainult ei halda varasid, vaid saab hallatavatest varadest ka ise kasu. Kohaldatakse sellistest varadest kasu saamisega seotud sätteid, kui need ei ole vastuolus vara haldamise ülesandega. Eelpärijal peab hallatava vara käsutamiseks või koormamiseks olema kohtu luba.

Pärijad ja pärijateta vara kuraator (curador)

Pärijate puudumise ajal käsitatakse pärandit juriidilisest isikust rahastuna. Pärandi nimel võib seega algatada menetluse ja menetluse võib algatada pärandi vastu. Kui sellisel juhul puudub isik, kes pärandit valitseks, võib kasutada ühte allpool esitatud lahendust.

Enne pärandi vastuvõtmist või sellest loobumist võib mis tahes pärimisõigusega isik astuda kiireloomulisi samme pärandi valitsemiseks pärijate ajutise puudumise korral. Kui pärijaid on mitu ja esitatakse vastuväide, saab otsustavaks enamuse tahe.

Pärijateta pärandi valitsemiseks võib kohus määrata kuraatori. Kuraator vastutab vajalike esialgse õiguskaitse menetluste kohaldamise eest ja selliste hagide esitamise eest, mida ei saa edasi lükata ilma pärimisega seotud huve ohustamata. Ta vastutab ka pärandi esindamise eest kõigis pärandi vastu algatatud menetlustes. Kuraatoril peab olema kohtu luba kinnisvara, väärtesemete, väärtpaberite, äriühingute ja mis tahes muu sellise vara käsutamiseks või koormamiseks, mille käsutamine või koormamine ei ole haldustoiming. Kohus annab loa üksnes juhul, kui selline toiming on põhjendatud, et vältida vara väärtuse vähenemist või vara kaotsiminekut, maksta pärandiga seotud võlad ja katta vajalike või kasulike parenduste kulud, või kui ilmnevad muud kiireloomulised asjaolud.

Kui pärand ei ole enam pärijateta, sest see on vastu võetud, kuid seda ei ole jagatud, on mis tahes pärijal seaduse kohaselt õigus taotleda kohtult oma pärijastaatuse tunnustamist ning nõuda kogu pärandvara või selle osa tagastamist nendelt isikutelt, kelle valduses selline vara on, olenemata sellest, kas valdust teostatakse pärijana või muu õiguse alusel või õiguseta. Seda nimetatakse pärandihagiks. Selle hagi saab esitada üks pärija ilma teiste pärijateta, kuid sellega ei piirata pärandi hooldaja õigust nõuda tema valitsetavate varade pärandi hulka tagastamist, nagu on märgitud eespool.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Pärija või annakusaaja staatust tõendavad dokumendid

Kohtuotsused.

Notariaalaktid.

Lihtsustatud menetluse tulemusena perekonnaseisuregistri väljastatud dokumendid, mille abil kinnitatakse isiku pärijastaatust.

Eespool loetletud dokumentidega tõendatakse lahkunu üleelanud pärijate ja/või annakusaajate staatust.

Pärijastaatust kinnitavad kohtuotsused, notariaalaktid ja lihtsustatud menetluse dokumendid on täieliku tõendamisjõuga autentset dokumendid.

Pärija või annakusaaja staatus registreeritakse perekonnaseisuregistris lahkunu surmatunnistusele tehtava märkega.

Pärandi jagamist kinnitavad dokumendid

Vaidlustatud pärimine

Pädev kohus teeb otsuse, millega kinnitatakse pärandvara jagamine inventuuriga pärimismenetluse raames. Kohtuotsusega määratakse kindlaks pärandiosade koosseis (nt iga pärija või annakusaaja poolt päritav vara). Kohtuotsus on täieliku tõendamisjõuga autentne dokument.

Tahteavalduse alusel pärimine

Advokaadi või õigusnõustaja juures koostatakse kinnitatud eradokument, millega määratakse kindlaks pärandiosade koosseis. See ei ole autentne dokument, vaid kinnitatud eradokument, millel on sellisel juhul täieliku tõendamisjõuga autentse dokumendiga samaväärne tõendusjõud.

Vara jagamist käsitlev dokument, mis koostatakse perekonnaseisumetniku juures lihtsustatud pärimismenetluse raames. Kohtuotsus on täieliku tõendamisjõuga autentne dokument.

Vara jagamist käsitlev notariaalakt, mille koostab notar. Kohtuotsus on täieliku tõendamisjõuga autentne dokument.

Mis tahes eespool nimetatud dokumentidele, millega kinnitatakse vara jagamist, võib pärija või annakusaaja tugineda pärandvara registrisse kandmisel olenemata sellest, kas dokumendil on täielik tõendusjõud või mitte.

Lõppmärkus

Esitatud teave on üldist laadi, see ei ole ammendav ega siduv kontaktpunkti, tsiviil- ja kaubandusasju käsitleva Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku või kohtute või mis tahes muude adressaatide jaoks. See teave ei asenda vajadust tutvuda kohaldatavate õigusaktidega.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.

Sooviksime teilt [tagasisidet](#) selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 03/12/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.